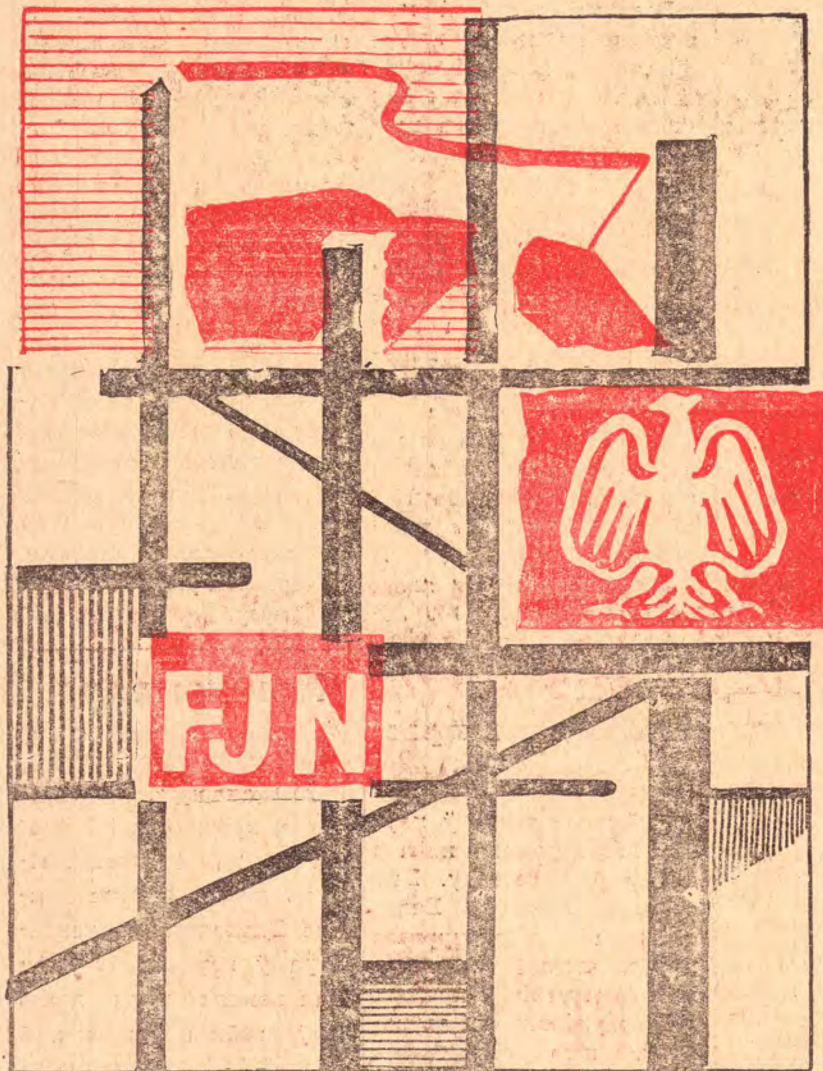

УСЕ НА ВЫБАРЫ!

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 22 (483) | ГОД X | 30 МАЯ 1965 года | ЦАНА 60 гр.

ТВОЙ ПАЧЭСНЫ АБАВЯЗАК

Вясна! Яе подых адчуваецца паўсюдна. Не толькі ў яркім сонцы і пагодлівых днях. Глянь, сябра, больш уважліва навокал, і ты ўбачыш, пачуеш, як магутна б'ецца пульс жыцця нашай краіны. Убачыш, як дбайна апрацоўвае поле хлебароб. Пачуеш, як у Новай Гуце звініць сталь. Глыбока пад зямлёй спаборнічаюць шахцёры Шлёнска. Выплываюць у мора нашы караблі.

Не спыняецца ўдарная вахта, на якую сталі працоўныя ў гонар дня выбараў. Новыя поспехі заваяваны шматлікімі калектывамі прамысловых прадпрыемстваў і хлебаробамі. Вось з-за гэтага настрой у людзей вясновы, святочны. Бо і сапраўды сёння свята — свята нашай народнай дэмакратыі — выбары.

Гасцінна расчыніліся дзверы выбарчых участкаў: сардэчна запрашаем, грамадзяне выбаршчыкі! І ты, рабочы, селянін, інтэлігент, са святочным настроем ідзеш туды, каб выканаць свой пачэсны грамадзянскі абавязак. Ідзеш з упэўненасцю за свой заўтрашні дзень, з гонарам за сваю Радзіму, як сапраўдны гаспадар свайго лёсу.

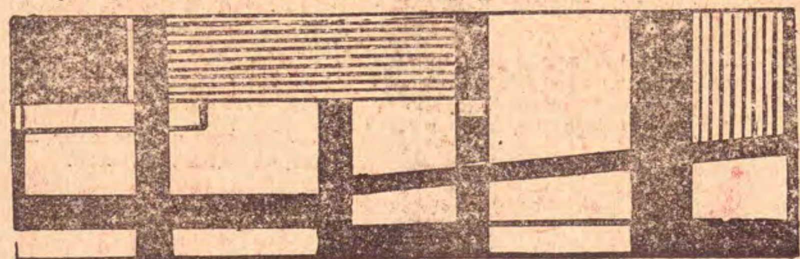
Перад гэтым ты галасаваў чатыры гады назад. Тэрмін параўнаўча невялікі. А запісаўся ён як чарговы этап вялікага прагрэсу і трывалых дасягненняў ва ўсіх галінах жыцця. Перадолелі мы на нашым шляху не адну цяжкасць і перашкоду, выканалі асноўныя заданні выбарчай праграмы з 1961 года. Прамысловая вытворчасць павялічылася на 39 працэнтаў, уступіла ў строй 100 вялікіх заводаў, пашырана сотні існуючых заводаў і шахтаў, развілася наша марская гаспадарка. Павялічыліся ўраджаі і ўзрасла гадоўля. У працягу мінулых 4 год пабудавалі мы каля 2500 школ. Сёння ў нашай краіне навучаецца ў школах розных ступеняў звыш 1/4 усяго грамадства.

Гэтыя поспехі цешаць. Вось чаму выбары з'яўляюцца адной з важнейшых падзей у жыцці краіны і праходзяць у абстаноўцы ўрачыстасці святочнага натхнення. Апускаючы выбарчыя бюлетэні ў урну, ты, сябра, галасуеш за далейшы росквіт нашай народнай Радзімы.

Не радавітасцю, не багаццем у нас славіцца чалавек. Пашану яму прыносіць праца на карысць народа, на карысць грамадства. Рабочы ля станка, хлебароб на полі, вучоны ў лабараторыі, педагог у школе ўносяць свой уклад у агульную справу — пабудову сацыялістычнага грамадства. Адносіны чалавека да працы, да памнажэння грамадскіх здабыткаў сталі ў нас своасаблівай меркай яго месца ў жыцці, павагі, аўтарытэту і давер'я да яго. На сваіх перадвыбарчых сходах працаўнікі прадпрыемстваў, вёсак, устаноў і арганізацый назвалі кандыдатамі лепшых людзей, тых, хто заслужыў гэтага гонару сваёй самаадданай працай, шчырасцю, добрасумленным выкананнем свайго грамадскага абавязку.

Хто ж яны, тыя, каго сёння выбірае наш народ, за каго аддаеш свой голас і ты, сябра? Гэта людзі працы, такія ж як і ты.

(Працяг на стар. 5)

ГАЛАСУЮЧЫ ЗА КАНДЫДАТАЎ FJN - ГАЛАСУЕШ ЗА СВАЮ БУДУЧЫНЮ, ЗА ШЧАСЦЕ СВАІХ ДЗЯЦЕЙ

* * *

Не хапіла б рук, не хапіла б вачэй,
Каб абняць усю родную далячынь.
І гэты пляскотны чысты ручэй,
І гэту азёраў крохкую сінь,
І гэты стракаты ніў узор,
І небасхілаў дымную даль,
І гэты бор, і гэты чабор,
І гэту квецень калін на грудах...
Толькі ў сэрцы і можна адчуць,
Колькі багаццяў даў табе край.
І тое, чаго не змог дасягнуць,
І тое, якое — бяры, выбірай,
Якое з маленства — як хлеб, як соль,
Як сцюдзёнай са студні вады карэц,
Як матчына песня, як радасці боль,
Якому ў сэрцы гарэць — не згарэць...

Кастусь Кірэенка

на шырокім свеце

Кармушка для заходніх манаполій

Старшыня Спецыяльнай камісі ААН па апартэіду Ашкар Мароф (Гвінея) усклаў на заходнія дзяржавы ўсю адказнасць за зрыў намаганняў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый прымусіць урад ПАР адмовіцца ад палітыкі апартэіду. Амаль два дзесяцігоддзі ААН займаецца праблемай апартэіду. За апошнія два гады Савет Бяспекі адобрыў чатыры рэзалюцыі па гэтаму пытанню, а незалежныя афрыканскія дзяржавы прынялі калектыўныя меры. Аднак становішча ў Паўднёвай Афрыцы працягвае няспынна пагаршацца. Прычына ў тым, адзначыў Мароф, што ворагі незалежнай Афрыкі спрабуюць збудаваць сцяну, каб стрымаць пашырэнне вызваленчага руху. Ворагі Афрыкі і іх прыхільнікі вырашылі ўтрымаць пазіцыі ў Паўднёвай Афрыцы, у партугальскіх калоніях і ў Паўднёвай Радэзіі. Расісты і каланізатары ўтварылі саюз, каб захаваць гэту частку афрыканскага кантынента пад сваім панаваннем.

Як падкрэсліў Мароф, за межамі ПАР ёсць магутныя сілы, якія нажываюцца на рэжыме апартэіду ў Паўднёвай Афрыцы. Гэта буйныя кампаніі Лонданскага сіці. Гэта 175 амерыканскіх фірм, якія арудуюць у ПАР. Амерыканскія манаполіі атрымліваюць у Паўднёвай Афрыцы вялікія прыбыткі на ўкладзены капітал: 20 працэнтаў у 1961 годзе, 25 працэнтаў у 1962 годзе і 27 працэнтаў у 1963 годзе. На думку Марофа, было б наіўна меркаваць, што гэтыя ўплывовыя сілы можна пераадолець аднымі прамовамі і рэзалюцыямі. Мароф прывёў многа канкрэтных фактаў, якія сведчаць аб расшырэнні эканамічнай, фінансавай і іншай дапамогі Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы з боку заходніх дзяржаў. Злучаныя Штаты, сказаў ён, аказваюць істотную дапамогу ПАР у галіне атамнай энергіі. Кампанія «Эліс-Чалмерс» пабудавала каля прэторыі атамны рэактар, які ўступіў у строй 18 сакавіка 1965 года. Паўднёваафрыканскія вучоныя-атамнікі, дадаў ён, праходзяць навучанне ў Злучаных Штатах і Францыі, хоць небяспечныя вынікі такой дапамогі цалкам відавочныя: ПАР лічаць у спісе дзесяці краін, якія маюць патэнцыяльныя магчымасці вырабляць ядзерную зброю.

Вось чаму, сказаў у заключэнне Мароф, урад Фервурда сцвярджае сваім прыхільнікам расістам, што так званая ізаляцыя Паўднёвай Афрыкі гэта міф, што заходнія ўлады сапраўды настроены вельмі дружалюбна да ПАР — «бастыёна заходняга свету».

Мароф падкрэсліў рашучасць незалежных афрыканскіх дзяржаў любой цаной дабіцца вызвалення поўдня кантынента.

ЦІ ВЫ ЎЖО ВЫПІСАЛІ „НІВУ“ НА ЛЕТНІЯ МЕСЯЦЫ?

Заманіфестуем еднасць народу

30 мая пойдзем да выбарчых урнаў і аддамо свае галасы за кандыдатаў Фронту адзінства народу. Беларускае насельніцтва разам з усім польскім народам заманіфестуе сваю падтрымку і адданасць нашай дзяржаве. Беларускае таварыства, усе яго звенні ў выбарчай кампаніі, у падрыхтоўцы да дня галасавання сваёю дзейнасцю аказала шмат дапамогі партыі. Менавіта такі быў змест выступленняў Івана Серадзінскага, Сяргея Філіпюка і іншых у час канферэнцыі Бельскага аддзела БГКТ, якая адбылася 16 мая.

У выбарчую кампанію актыўна ўключыўся ўвесь актыў БГКТ. І так, старшыня аддзела Янка Раеўскі адказны за выбары ў грамадзе Боцькі.

Шмат актыву БГКТ працуе ў выбарчых камісіях, дапамагае ва ўсіх працах звязаных з выбарамі. А вось прыклад: грам. Матвеюк з Канюк з'яўляецца старшынёй выбарчай камісіі ў Рыбалах.

— Наша дзяржава шмат бюджэту прызначае на беларускую асвету. Вось гэта менавіта акцэнтавала настаўніца з Рыбал, Аляксандра Панасюк.

— Каб выявіць сваю ўдзячнасць, мы пастанавілі ўбраць, зрабіць прыгожым выбарчы пункт у нашай вёсцы і даць некалькі мастацкіх выступленняў.

Выбарчая кампанія активізавала шмат гурткоў БГКТ. У многіх вёсках арганізаваліся аматарскія калектывы. Самадзейнікі з Раек, Маліннік і Маскоўцаў упершыню возьмуць удзел у павятовых элімінацыях мастацкіх калектываў БГКТ.

У час дыскусіі былі таксама закрануты справы дзейнасці гурткоў, іх дасягненні і недахопы. Аб гэтым гаварылі грам. Аніска з Аўгустова, Яканюк з Раек, Шурбак, Базылюк і Чыквін з Бельска. У канферэнцыі ўзяло ўдзел 36 асоб. Вёў канферэнцыю старшыня аддзела Янка Раеўскі. У ёй браў таксама ўдзел старшыня ГП БГКТ М. Хмялеўскі. (мх)

„Белавежцы“ ў Белавежы

Беларускае літаратурна - мастацкае аб'яднанне «Белавежа» пры ГП БГКТ наладзіла выезд сваіх членаў да Белавежы на суботу і нядзелю 15—16 мая г.г.

Алесь Барскі меў даклад аб жыцці і творчасці Максіма Багдановіча.

У дакладзе быў прыведзены цікавы ды мала вядомы дагэтуль факталагічны матэрыял аб нашым выдатным беларускім паэце.

Абмеркавана новыя творы Янкі Цялушэцкага і Уладзіслава Дваракоўскага, а таксама знаёміліся з творчасцю мастакоў Віктара Кабаца і Анатоля Корзуна. Паэты Яша Бурш і Віктар Швед сустрэліся ў суботу вечарам з жыхарамі Дубіч Царкоўных. «Белавежцы» пабывалі на вечарыне ў Гайнаўскім доме настаўніка. (СЯ)

СПР-ы ў выбарчай праграме

Развіццё сельскай гаспадаркі патрабуе кваліфікаванай кадры спецыялістаў. Сацыялістычная гаспадарка патрабуе таксама кваліфікаваных гаспадароў. Вялікую ўвагу да пашырэння кваліфікацыі прывіваюць улады Бельскага павета. Развіваюцца тут розныя формы самаадукацыі і адукацыі. Найбольш папулярнай і афіцыяльнай з'яўляецца навука ў СПР-ах. Знайшло гэта адлюстраванне ў выбарчай праграме Павятовага Камітэта ФАН. У ім гаворыцца: «Штогод 11 СПР-аў у Бельскім павеце выпускае па 100 абсальвентаў, якія застаюцца на вёсцы, уводзячы ў чын прыдбаныя веды. Частка з іх падымае далейшую навуку ў сельскагаспадарчых або механічных тэхнікумах. У бліжэйшым, гэтыя школы (СПР) будуць паступова пераўтварацца ў прафесіянальныя школы. Такім чынам створым магчымасць лепшай падрыхтоўкі вучняў да прафесіі гаспадара».

Толькі выбарчая праграма. Нам здаецца, што адпаведныя ўлады, настаўнікі, а таксама шырокі актыў павінны весці адпаведную падрыхтоўку. Трэба на свой спосаб перадумаць, у якіх раёнах такія школы будуць і як ім запэўніць кадравую, матэрыяльную і іншую дапамогу. (ак)

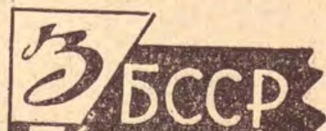
У «Днях»

Спатканне пры вершах

Адбылося такое ў клубе Міжнароднай кнігі і друку ў Беластоку. Выступалі паэты з Беластоцкага літаратурнага клуба, чыталі свае вершы. Прысутнічаў крытык Пётр Кунцэвіч, які заўважыў, што беластоцкія паэты маюць уласны воблік у творчасці і штораз лепш выпрацоўваюць уласны стыль. (вл)

Кожны другі дзень забіты

МО алярмуе, перасцерагае, прыпамінае! Увага! На вуліцах і дарогах гінуць людзі. Як паведамляе Ваяводская камендатура ў першых 10 днях мая кожны другі дзень быў забіты чалавек. 5 дзяцей. МО звяртаецца да бацькоў — увага на дзяцей, не пакідайце іх без апекі. (вл)

Крэпасць — герой

Напярэдадні Свята Перамогі, 8 мая г.г. Брэсцкай крэпасці прысвоена званне «Крэпасць-герой» з уручэннем ордэна Леніна і медаля «Залатая Зорка». Летам 1941 года крэпасць больш як месяц абаранялася і вязала вялікія нямецкія сілы, якія наступалі ў напрамку Мінска, Смаленска.

Да ліку вядомых абаронцаў Брэсцкай цытадэлі належыць беларускі пісьменнік Алесь Махнач.

Вершы М. Танка па-англійску

У савеце па беларускай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў СССР у Маскве абмяркоўвана беларускую прозу і паэзію друкаваную ў 1964 годзе. Рускія пісьменнікі папракалі маскоўскія выдавецтвы ў тым, што не заўважаюць яны таленавітых твораў беларускіх паэтаў і празаікаў.

Апошнім часам англійскі паэт Уолтэр Мэйм пераклаў вершы Максіма Танка.

Газета — ордэнаносец

Газета «Звязда», орган ЦК Кампартыі Беларусі, узнагароджана ордэнам Айчыннай Вайны I ступені. «Звязда» існуе 48-мы год, друкавалася яна нават у акупаваным гітлераўцамі Мінску, потым у партызанскіх атрадах.

Кніжкі ў лесе

Аб беларускіх партызанах вышла 90 кніжак.

Беларускае Тэлеграфнае агенцтва паведамляе пра факты існавання ў партызанскіх атрадах падпольных друкарняў, у якіх выдаваліся нават кніжкі. У брыгадзе імя Чкалава надрукавана зборнік вершаў «Слуцкі пояс» напісаных беларускім паэтам Анатолем Астрэйкам.

Тры залатыя

Беларускія спартсмены Аляксандр Мядзведзь, Рамуальд Клім і Галена Валчэцкая здабылі залатыя алімпійскія медалі ў Токіо. Таццяна Самусенка здабыла сярэбраны медаль.

Беларускі спорт набывае размаху — цяпер ёсць ужо 212.899 грамадскіх інструктараў і суддзяў.

Гатова будзе заўтра

У Мінску, на 2-ім Доўгабродскім завулку адкрылася механізаваная майстэрня абутку, якая мае найноўшае абсталяванне. Характэрнай рысай гэтай майстэрні з'яўляецца хуткасць выканання заказаў, **за адны суткі.** У бліжэйшы час будзе адкрыта яшчэ адна падобная майстэрня.

Словам, прыдаліся б падобныя майстэрні і ў нас, у Беластоку ці павятовых мястэчках.

Вучацца рабочыя

На Мазырскім заводзе «Мазыркабель» кожны другі рабочы вучыцца. Звыш 40 чалавек з'яўляюцца студэнтамі завочных аддзяленняў інстытутаў і тэхнікумаў.

Масавай формай прафесіянальнай адукацыі рабочых з'яўляецца школа тэхнічнай падрыхтоўкі, якую за апошнія два гады закончыла 500 чалавек.

(СЯ)

Успаміны 5

Рана я паведаміў Піліпа Карсака аб выкананні задання. Ён пахваліў мяне і казаў асцерагацца.

Удача аднак падбадзёрыла мяне. Я пачуўся сапраўдным канспіратарам. Потым яшчэ некалькі разоў з таварышамі раскідваў я лістоўкі па дарогах, разносіў па вечарынках, падкладаў у кішэні, пакідаў на фурах на кірмашы. Гэта была ўжо пастаянная, звычайная работа радавога падпольшчыка. Летам 1931 года па прапанове Піліпа Карсака выбралі мяне сакратаром ячэйкі. Гаварылі, што я найбольш актыўны.

Незадоўга пасля гэтага...

— Зайдзі да мяне, — папрасіў Карсак, сустрэўшы мяне на панадворку. У хаце пабачыў я дзяўчыну больш-менш майго ўзросту, але яна без аднаго слова, цалкам не па-дзявочаму, моцна сціснула мне руку і неяк звычайна, безгалосна ўсміхнулася, а ўсмешка ў яе была асаблівая, цёплая, задушэўная; здавалася, што плыве з адкрытага сэрца і расплываючыся, як кругі па вадзе, разносіла вакол сябе свайго роду атмасферу чалавечай сардэчнасці.

— Гэтую, таварыш, — у голасе майго суседа грымеў суровы прыказ, — адвядзеш у Бельск. Галаву адарву, калі з ёю што злога!

— Не хвалюйцеся, таварыш Карсак! — адазвалася яна. — Не варта турбаваць таварыша, я сама...

— Не, — спыніў яе Карсак, — з кавалерам будзе больш бяспечна.

Нашы вочы сустрэліся. Праз маленькае акенца пераліваліся ў хату вячэрняе зарыва. Можа таму твар дзяўчыны гарэў яркім пурпурам. Я стаяў на месцы і моўчкі ўзіраўся то ў дзяўчыну, то ў гаспадара.

— Дык ідзем, таварыш, — адазвалася яна і, падаўшы гаспадару руку на развітанне, пайшла. На парозе, адвярнуўшы галаву, сказала:

— Пастарайцеся, таварыш тэхнік. Чакаю са справаздачай на раённай канферэнцыі.

Вядома, я нічога не зразумеў, проста не ведаў гэтай прыгажуні, толькі здагадваўся, што яна гаворыць

аб нейкіх партыйных справах. Карсак быў нашым тэхнікам, гэта значыць адказным за распаўсюджванне партыйнай літаратуры на Бельскі раён, ён нават у Беласток часам ездзіў за лістоўкамі, да яго мы таксама зносілі ўсе складчыны і падарункі, якія сабралі ад сялян на фонд Міжнароднай арганізацыі дапамогі рэвалюцыянерам. Я лічыў яго вопытным падпольшчыкам. Здзівіла мяне тады, што маладзенькая дзяўчына дае яму суровыя прыказы.

— Не турбуйся, падрыхтуем усё як след, — адказаў Карсак, і мы выйшлі.

Доўга ішлі моўчкі. Вечарэла, і пасля дзённай спякоты адчувалася прыемную ільготу.

Хацелася мне ведаць адкуль яна, гэтая дзяўчына, хто яна? Не знаходзіў аднак думкі, ад якой мог бы пачаць гутарку. Яна гарадская, відаць, вучоная, а я селянін. Але падабалася яна мне. У яе захаванні, у яе рухах вычувалася зусім незвычайную энергію.

— Ну, як жывеце? — адазвалася яна.

— Жывем, не гаруем, хлеб ды соль купуем, — адказаў я.

— Я цябе ў сур'ёз пытаю, — абурылася яна. — Весь цікава: многа ў вас моладзі?

— Для ўсіх дзевак хопіць. Вам таксама, калі захочаце, можам падабраць кавалера.

Хведар Савіцкі. 1930 г.

— За кавалера шчыра дзякую, але ахвотна накіравала б вашу энергію ў другі напрамак.

— Дык кіруйце!

— Вось наладзілі б вы маёўку ды сабралі б крыху грошай на МОПР.

— Мы нядаўна ж рабілі...

— Не пашкодзіць яшчэ раз. Таварышы ў турмах ды іх сем'і чакаюць на нашу дапамогу.

Я прыпомніў, што мы ўжо даўжэйшы час дапамагаем некаторым сем'ям арыштаваных рэвалюцыянераў з Бельска і сказаў пра гэта сваёй спадарожніцы. Яна неяк адразу пачырванела і раптам хутчэй закрочыла.

— Пра гэта нельга балбатаць, — сказала яна суровым голасам. — Ніхто не можа ведаць, каму дапамагае партыя, разумееце!

— Вядома!

Нейкі час зноў ішлі мы моўчкі. Потым яна дакладна распытвала мяне пра жыццё ў Праневічах і другіх суседніх вёсках. Ля самага Бельска спынілася і сказала:

— Дзякую, вяртайцеся дамоў.

— Ужо цёмна, я вас правяду дахаты.

— Не, тут я ўжо сама, — рашуча адказала яна.

УКЛАД БЕЛАРУСКАГА НАРОДА Ў РАЗГРОМ ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ

Скульптура Героя Савецкага Саюза беларуса М. Гастэла. Ён свой гарэўшы самалёт накіраваў у калону танкаў і гераічна загінуў.

6 БЕЛАРУС--КІЯ ГЕРОІ

Звыш мільёна беларусаў змагалася на франтах Вялікай Айчыннай вайны, а на акупаванай тэрыторыі рэспублікі 370 тыс. партызан пры падтрымцы ўсяго беларускага народа вялі ў тыле ворага збройную барацьбу. Звыш 300 тыс. беларусаў — воінаў і звыш 100 тыс. партызан узнагароджаны ордэнамі і медалямі, 299 асоб удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза. З агульнага ліку ўзнагарод беларускім партызанам уручана 113 115 узнагарод ордэнамі і медалямі і 72 партызанам прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Герой Сацыялістычнай Працы Е. Чухнюк у гады Вялікай Айчыннай вайны працавала машыністам паравоза і дастаўляла на фронт боепрылады.

Беларус — Ф. Смалячкоў, Герой Савецкага Саюза са снайперскай вінтоўкі 126 патронамі знішчыў 125 гітлераўцаў.

Піянеры Мінска ля помніка свайго любімага героя-юнага беларускага партызана М. Казея.

Беларус — Герой Савецкага Саюза, гвардыі старшы лейтэнант А. Гаравец толькі ў адным паветраным баі 6 ліпеня 1943 года на Курскай дузе збіў дзевяць варожых самалётаў.

НАД МАГІЛАЙ ПАРТЫЗАНА

З аказіі дня перамогі ў вёсцы Валілы, Беластоцкага павета, адбылася ўрачыстасць над магілаю партызана Антона Завадскага. Антон Завадскі быў родам з Валілаў і тут загінуў у барацьбе з фашысцкімі захопнікамі. Прысутныя выслухалі прамоў прадстаўнікоў улад і зләжылі вянкі на магіле. (п)

Вяртаўся дамоў. Ноч была ясная. Праз плывучыя воблакі прасвечваліся мігатлівыя зоркі, і здавалася мне, што па небе плывуць не воблакі, а тысячы залатых пацёрак.

У вачах блыталіся пасобныя словы і цэлыя сказы гэтай таямнічай дзяўчыны, якую я толькі што аставіў на ўскраіне Бельска. Сапраўды, хацелася мне рабіць так, як яна гаварыла, і я верыў, што са сваімі камсамольцамі я ўсё змагу зрабіць.

Месяць, два пазней, калі мяне, як сакратара Праневіцкай ячэйкі, папрасілі на раённую канферэнцыю, я пабачыў другі раз гэтую дзяўчыну, якую адводзіў у Бельск. Усе таварышы адносіліся да яе з адчувальнай пашанай, называлі сакратаром. Тады вось я даведаўся, што гэтая маладая дзяўчына з'яўляецца сакратаром Бельскага Райкома КПЗБ. Яе прозвішча ЛІДЗІЯ БЯЛЕЦКАЯ.

Сярод сваіх знаёмых прыпамінаю на гэтай канферэнцыі Піліпа Карсака, Назара Тымашука, Мікалая Стэльмашука, Жэню Астасевіч, Грышку Юшчука, Саньку Кацэйка.

Ад імя нашай ячэйкі выступаў Карсак. Гаварыў аб партыйнай рабоце праневіцкага падраёну. Падраён гэты ахопліваў наступныя вёскі: Праневічы, Плёскі, Гацькі, Храбалы, Райск, Плюцічы, Гусакі, Чарэўкі, Дзяніскі, Стацэвічы і некаторыя іншыя. Ва ўсіх гэтых вёсках дзейнічалі ячэйкі КПЗБ і нягледзячы на зверскі паліцэйскі тэрар, рассявалі яны сярод сялян голую праўду аб яснепанскай дзяржаве. У памяці асталося многа твараў таварышаў, хаця нямногіх цяпер змог бы ўжо назваць імёнамі. Вось хаця б узяць сям'ю Астасевічаў з Бельска. Гавару сям'ю, бо цэлая іх сям'я, як гэта часта здаралася, была скамунізаваная. Стары Астасевіч меў шавецкую майстэрню, а да шаўца, вядома, можна кожнаму зайсці. Прыймаў ён тады ад нас заказы на своеасаблівыя абсталюнкі і вядома было, што паведамленне напэўна дойдзе, куды адрасавана. Лепшы сувязны мог бы толькі прысніцца. Сын яго, Колька, сядзеў тады ў турме, а дачка, Жэня, актыўна дзейнічала разам з намі.

Прыпамінаецца мне Васька Каташэўскі з Бельска, член Гарадскога Камітэта КПЗБ, дзейнічаў сярод моладзі. Першы раз пасадзілі яго ў 1930 годзе на чатыры гады. Турма яшчэ больш замацавала маладога барацьбіта. Адсядзеўшы прыгавор, ён зноў дзейнічае. Гэтым разам яснепанскі суд засаджвае яго ў турму аж на 10 год. З казаматаў вызваліла Ваську Чырвоная Армія.

КЛЯТВА У БЕЛАВЕЖЫ

Віктар Швед — член Агульнапольскага Камітэта Міру

На маю долю выпала шчасце быць у складзе дэлегацыі Агульнапольскага Камітэта Міру, якая прымала ўдзел ва ўрачыстасцях на Беласточчыне, прысвечаных адзначэнню дваццацігоддзя перамогі над нямецкім фашызмам. Тым больш прыемна, што ў гэтых урачыстасцях удзельнічала дэлегацыя Савецкага Камітэта Абароны Міру на чале з членам Прэзідыума СКАМ — рэктарам Інстытута грамадскіх навук — Хведарам Рыжэнка. У складзе дэлегацыі: трох масквічоў, шаснаццаць асоб з Мінска і Гродзеншчыны і толькі ж з Львоўскай вобласці. Пераважаючая колькасць членаў дэлегацыі гэта ветэраны Айчыннай вайны, франтавікі і ўдзельнікі партызанскага руху на савецкай і польскай зямлі, якія за пралітую крэў у барацьбе з фашысцкімі захопнікамі ўзнагароджаны высокімі ордэнамі СССР і Польскай Народнай Рэспублікі.

Вось знаёмлюся з удумлівым, шырокаплечым мужчынам, бясстрашным лётчыкам штурмавіком, на грудзях якога ззяе залатая зорка Героя Савецкага Саюза — Уладзімірам Парахневічам. Славуты герой прымаў удзел у вызваленні Беластока і ўсяе нашай краіны, а цяпер у радах Беларускага Камітэта Абароны Міру актыўна змагаецца за мірнае жыццё народаў.

З хваляваннем цісну рукі адважным партызанкам і партызанам, што змагаліся з ворагам на Гродзеншчыне і Беласточчыне, папулярнай «Ані» — Аўчыннікавай, Басінскай, Т. Шымко (народная артыстка БССР), А. Пебалю (сакратар Гродзенскага Абкома партыі), Мартынчыку (інструктар гэтага ж Абкома), С. Аудзейчыку (старшыня калгаса), М. Каленчэнка (дырэктар завода).

Мне, як літаратару і журналісту, надзвычай цікава было пазнаёміцца з беларускімі паэтамі і журналістамі, што знаходзіліся ў складзе дэлегацыі. Знаёмлюся з Аляксандрай Ус, Міхасём Сушай і Максімам Паўлючэнка — галоўнымі рэдактарамі беларускіх газет і часопісаў: «Работніца і Сялянка», «Чырвоная змена» і «Фізкультурнік Беларусі».

Таленавіты беларускі паэт Пімен Панчанка не першы ўжо раз на беластоцкай зямлі. Яшчэ ў 1939 годзе ён вызваляў Беласточчыну ад капіталістычнага гнёту. Пасля вераломнага нападзення гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз паэт ізноў у ваенным паходзе па франтах Вялікай Айчыннай вайны. Ён ваюе аружжам і палымяным словам. Аўтар паэмы «Беластоцкія вітрыны», напісанай у Беластоку ў 1940 годзе, змагаючыся за вызваленне Беларусі не забывае пра Беласток. У сваім вершы «Байцу, які першы ступіў на беларускую зямлю» паэт-трыбун заклікае:

(Працяг на стар. 4)

Новая Гайнаўка.

Горад будучыні

Кастусь Ляшчынскі — старшыня гарадской рады ў Гайнаўцы.

У Гайнаўцы можна спаткацца з прыемнай нечаканасцю, а менавіта — многія вуліцы асветлены ртутным святлом. Яшчэ ў Беластоку гэтымі навейшымі прадаўгаватымі лямпамі няма асветленых вуліц, калі не лічыць кусок на вул. Сянкевіча. Ды наогул Гайнаўка прыгажэе. Дастаткова не быць два гады ў Гайнаўцы. Потым, наведаўшы яе, сам з вялікім задавальненнем сцвердзіш, што многа тут змянілася, што многа тут прыбыло новых будынкаў, што многа ўпарадкаваных, адмалоджаных вуліц з новымі маставымі і ходнікамі, што выраслі новыя прадпрыемствы і ўстановы. Успомнім аб некаторых. Пабудавана малачарню, мясное прадпрыемства (каўбасную), новыя крамы на вуліцы Варшаўскай і 1-га Мая, вядукт над чыгункай, бензінавую станцыю, пункт абслугі ЗУРТ (рамонт тэлевізараў), памяшканні Павятовай рады нарадовай і пошты і г.д. У чэрвені бягучага года будзе закончана будова дзетсада, а восенню будзе аддадзена ў агульнае карыстанне малая рыначная плошча (кошт пабудовы 300 тыс. зл), некалькі жылых будынкаў, а таксама некалькі вуліц атрымае асвятленне. З капітальнага рамонту прыбудзе памяшканняў для 60 сем'яў. Будову некаторых будынкаў нядаўна распачалі. Да іх належаць: пякарня, школа №2, два жылыя дамы са 100 кватэрамі. Ідуць работы пры каналізацыі і разбудове бальніцы, а на вуліцы Пралетарыяцкай укладваюцца ходнікі.

У Гайнаўцы ў наступнай пяцігодцы (у 1966 — 70 гг) вырастуць новыя вялікія прадпрыемствы. Да іх перш за ўсё належаць: фабрыка мэблі, у якой будзе працаваць 600 чалавек (кошт яе 56 мільёнаў зл) і фабрыка плыт вюровых (стружкавых), у якой будзе працаваць 70 чалавек. У наступным годзе распачнецца будова тэхнікума драўлянай прамысловасці, вадаправода і ачышчальня сцекаў, хімічная пральня. Апрацавалі ўжо дакументацыю на новую вялікую рыначную плошчу (кошт яе 1 мільён зл). Гэта толькі асноўныя гайнаўскія інвестыцыі. За некалькі год Гайнаўка зробіць далейшы крок наперад і будзе адным з найбольшых і найпрыгажэйшых гарадоў Беласточчыны. Трэба падкрэсліць і тое, што Гайнаўка — гэта горад чысціні. Ужо некалькі год яна спаборнічае з Ломжаю і атрымоўвае роўную з Ломжаю ацэнку. У бягучым годзе і Ломжа і Гайнаўка за чысціню атрымалі 150 тыс. зл. узнагароды і дыплом.

Адным словам Гайнаўка — гэта горад вялікіх перспектыў, з вялікаю будучыняй.

(мх)

фота аўтара

100-АСАБОВАЯ СЯМЕЙКА

Праўду кажучы, у сямейцы гэтай крыху больш, чым 100 асоб. Усё ж дзяцей тут толькі сотня, а старэйшых можна проста не лічыць. Пачнем аднак ад пачатку.

Размаўляем менавіта з «бацькам» сямейкі, кіраўніком Дзяржаўнага дома дзіцяці ў Белавежы, Віктарам Кустронем.

— Дом дзіцяці, — гаворыць ён, — выконвае ў адносінах да дзяцей ролю сямейнага дома. Павінен ён даць дзіцяці сямейную цеплыню, пачуццё бяспекі, забеспячэнне яго матэрыяльных патрэб, ахову перад дрэннымі ўплывамі асяроддзя і г.д. Усе гэтыя заданні стараемся выконваць як мага найлепш.

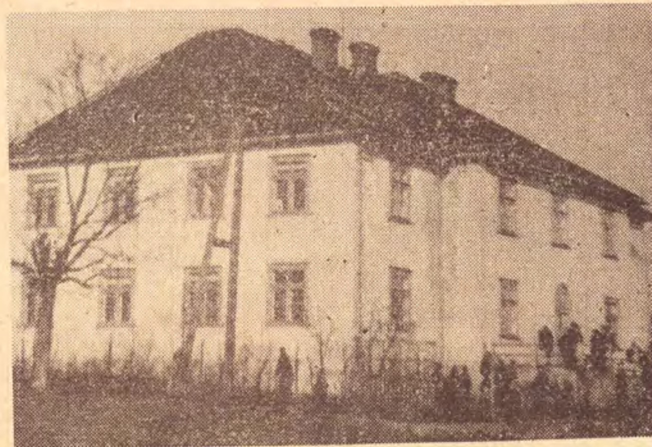
— Скажыце нам, калі ласка, якою дарогаю дзеці трапляюць у ваш дом?

— Дзяцей у Дзяржаўны дом дзіцяці пасылаюць спецыяльныя камісіі, якія існуюць пры Аддзелах асветы і культуры паасобных ПРН. У дом дзіцяці прымаецца дзяцей, якія або знаходзяцца ў здэмаралізаваным асяроддзі, што пагражае іх нармальнаму развіццю, або самі пачалі дэмаралізавацца, або з'яўляюцца круглымі сіротамі. Матэрыяльная нястача бацькоў не з'яўляецца дастатковай прычынай для пасылання дзіцяці ў наш дом.

Дзякую сябру Кустроню за гэтую інфармацыю, пакідаем яго канцылярыю і ідзем бліжэй пазнаёміцца з жыццём гэтай 100-асабовай дзіцячай сямейкі.

Зараз занята яна якраз вучобаю — дзеці сядзяць над заданымі ім у школе хатнімі працамі. Ва ўсім доме абсалютная цішыня.

Дзеці працуюць у паасобных выхаваўчых групах, груп такіх у Белавежскім доме дзіцяці — шэсць. Характэрнай рысай выхаваўчых груп дома дзіцяці з'яўляецца тое, што ў кожнай з груп знаходзяцца дзеці рознага ўзросту, ад наймалодшых да найстарэйшых, а таксама з розным «стажам» пабыўкі доме.

Дом дзіцяці ў Белавежы. Фота — мх

Выхаванкі дома дзіцяці ў Белавежы ў час навукі.

Мае гэта свае карысныя бакі. Дзіцё, якое прыходзіць сюды, трапляе ўжо ў сарганізаваны дзіцячы калектыў «выхаваўчай групы» і такім чынам хутчэй прывыкае да новых абставін.

— Прытым, — інфармуе нас кіраўнік дома дзіцяці, —мы пераканаліся, што калі выдзяліць старэйшых дзяцей у аддзельныя групы, становяцца яны групамі значна горшымі ад іншых. У супольным жа калектыве старэйшыя дзеці пачуваюцца да адказнасці перад малодшымі, а малодшыя маюць з іх боку належную апеку.

Большасць дзяцей дома дзіцяці ходзіць у пачатковую школу ў Белавежы. Наймалодшыя (ёсць іх 3) ходзяць у дзіцячы сад, найстарэйшыя (ёсць іх 4) — у сярэднія школы. Прытым на ўтрыманні Белавежскага дома дзіцяці знаходзіцца каля 20 чалавек моладзі, якая вучыцца ў розных сярэдніх школах у Беластоку і жыве ў інтэрнатах пры гэтых жа школах.

Дом дзіцяці дае дзецям магчымасць выкарыстанчя ўсяго іх свабоднага ад школьных заняткаў часу ў карысным напрамку. Пасля вяртання са школы дзеці атрымліваюць цёплы абед і пасля адпачынку бяруцца за свае хатнія работы. Дапамагаюць ім у тым іх выхаваўцы, якія заўсёды прысутнічаюць у сваіх групах. Калі не трэба вучыцца, дзеці могуць знайсці задавальненне ў рознага тыпу гуртках зацікаўлення: фатаграфічным, харавым, танцавальным, музычным. У святліцы стаіць тэлевізар і мноства розных гульняў, на пляцоўцы ля дому летам заўсёды можна пагуляць у мяч.

Паміж паасобнымі групамі дома дзіцяці ідзе спаборніцтва за вынікі навучання. Прытым, рэч цікавая, аб атрыманых у школе ацэнках дзеці самі кожны дзень інфармуюць выхаваўцаў на агульным зборы, інфармуюць шчыра і адважна.

Выхаваўцы клапоцяцца аб добрым сужыцці паміж сабой сваіх выхаванкаў і стараюцца, каб даць ім як найбольш добрых успамін з іх дзяцінства. Калі прыдзе час, дом дзіцяці кожнаму са сваіх выхаванкаў наладжвае імяніны. Знаходзіцца тады заўсёды салодкае цеста, цукеркі і гарбата, гучаць віншаванні, пажаданні, і дзецям весела і выхаваўцам прыемна. Урачыста адзначаюцца таксама дзяржаўныя святы, як Першае мая, Дзень дзіцяці, Дзень жанчын. На Дзень жанчын дзеці падарылі ўсім жанчынам працуючым у доме зробленыя імі з розных матэрыялаў кветкі і розныя іншыя падарункі. Атмасфера была вельмі прыемная, абдараваныя мелі поўныя вочы слёз.

На заканчэнне варта адзначыць, што маем тут дачыненне з дзяцьмі, якіх нармальнае развіццё было скрыўлена цяжкімі выхаваўчымі ўмовамі, з дзяцьмі, якімі ў 50% цікавіцца з тых ці іншых прычын суд для малалетніх у Беластоку.

— Няпраўда аднак, — гаворыць кіраўнік Віктар Кустронь, — што гэта дрэнныя дзеці, гэта дзеці вельмі добрыя, паслухмяныя, толькі трэба даць ім добрую апеку і нечым зацікавіць. Не было яшчэ выпадку, каб нехта ў нечым не паслухаў выхаваўцы, каб не было ахвотных да работы, да дапамогі старэйшым. Проста «грэх» было б наракаць на гэтую вясёлую дзетварню.

І сапраўды, у паасобных памяшканнях дома дзіцяці, у іх спальнях і на калідорах парадак даведзены да дасканаласці. А парадак гэты робяць гэтыя ж самыя дзеці, аб якіх бацькі гавораць, што нельга з імі даць ніякай рады, і сапраўды часта не даюць ніякай рады. А тут жа іх цэлая сотня!

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

фота аўтара

Вось яны, члены 100-асабовай сямейкі.

Клятва ў Белавежы

(Працяг са стар. 3)

Савецкія госці ў суправаджэнні гаспадароў наведваюць Медыцынскую Акадэмію ў Беластоку.

Фота: Ян Мазурэк

«...Па ўсёй зямлі разносіцца як казка
Твой кожны стрэл, твой кожны новы крок.
Ідзі, блец, ідзі, наш сокал ясны
Цябе чакаюць Мінск і Беласток...»

Імкненні паэта здзейсніліся. Сталіцу Беларусі Мінск і наш Беласток вызваліла барацьба савецкага і польскага салдата. Супольна пралітая кроў у барацьбе з акупантам сцэментавала дружбу нашых народаў у пасляваенны перыяд. Мацнее з кожным днём дружба паміж суседнімі народамі Беларусі і Польшчы. Аб гэтай дружбе ў палымяных словах піша ўдзельнік дэлегацыі, беларускі паэт-франтавік з Гродзеншчыны, Сяргей Бандарэнка, у сваім вершы «Братэрства»:

«... І між намі гарыць і гарыць велічавы
Нашай дружбы жывы, залаты агнёк.
Па-братэрску сябруюць Масква і Варшава,
Гродна наш і славуты здаўна Беласток...»

Дэлегацыя Савецкага Камітэта Абароны Міру ў дваццацігоддзе перамогі над фашызмам прымала ўдзел у мітынгах насельніцтва Беластока, Ломжы, Элку і Белавежы. Асаблівым перажываннем для нашых гасцей была пабыўка ў Белавежы, дзе ў час акупацыі гітлераўскія злачынцы замучылі многа членаў КПЗБ, мясцовых жыхароў і насельніцтва навакольных вёсак. Тут, у Белавежскай пушчы, некаторыя з нашых гасцей змагаліся з акупантам у партызанскіх атрадах.

Магчыма, што якраз прыпомніліся паэту Панчанку словы яго верша «Белавежа»:

«...Нас чакаў тут за кожнай купінай
Куль варожых смяротны рой.
Ваша воля, браты мае, куплена
Дарагою цаной — крывёй.

Белавежа, ты век не састарышся:
Надышлі маладыя дні.
Пра геройства маіх таварышаў
Хвойнай песняю празвіні...»

Усе мы, і гаспадары і госці тут, у Белавежы, у дваццацігоддзе Вялікай Перамогі над фашызмам пакляліся, што супольна будзем бараніць нашую волю, купленую найдаражэйшаю цаной — крывёй пралітай воінамі - героямі на франтах свяшчэннай Айчыннай вайны. Шуміць стройная Белавежа свае песні пра гераізм загінуўшых у баях таварышоў, гераізм, пра які мы ніколі не забудзем, які будзе жыць у вяках.

У дзень Вялікай Перамогі мы прысягалі свята захоўваць памяць аб загінуўшых барацьбітах за свабоду і ўсімі сіламі змагацца за мірнае жыццё народаў.

ВІКТАР ШВЕД

Успаміны 1939-1964

Закончыўся конкурс на ўспаміны з г.г. 1939—1964. Прыслана 25 прац. Камісія прызнала I, II, III узнагароду па 3000, 2500, 2000 зл. і 10 адзначэнняў (выружненняў) па 1000 зл. Успаміны першых трох узнагарод адносяцца да тэрыторый паветаў Аўгустоўскага, Замброўскага і Высока-Мазавецкага. Сярод адзначэнняў ёсць працы аб Белавежы (Уладзімір Савчук,) Бельскім павеце (Антон Урыновіч), Сакольскім (Яўгені Нядзелін).

Рэдакцыя рашыла зацікавіцца зместам успамінаў. З найцікавейшымі пастараемся чытача пазнаёміць. (вл)

Гадоўля свіней

Гадоўля свіней вельмі даходная. У Локніцы на 100 гектараў лічыцца па 80 штук свіней. У Ступніках многа горш — бо ўсяго 47 штук. (ся)

МОЛАДЗЬ У ВЫБАРАХ

На будове дарогі Гарадок — Белявічы з моладдзю спаткалася Гертруда Орляч.

70 тысяч моладзі з Беласточчыны галасуе першы раз. Для параўнання — мала гэта ці многа, падам, што ўсіх з правам голасу ў нашым ваяводстве ёсць 693 тысячы асоб.

Моладзь не толькі галасуе. Моладзь выбіраем сёння ў Сейм і рады. Кандыдатаў — прадстаўнікоў маладзёжных арганізацый — маем 774 асобы. Другая лічба блізкая гэтай — гэта моладзь несарганізаваная. Моладзь кандыдуе ў Сейм (2), у ваяводскую раду нарадовую (29), у павятовыя рады (126), у грамадскія (517).

У выніку нашых сённяшніх выбараў, нашыя рады, асабліва, падкрэсліваю, грамадскія, моцна адмалодзяцца, набяруць сочнасці, як веснавая майская прырода.

Свой актыўны ўдзел у выбарах моладзь заманіфеставала ў веснавым маі. Дзень 16 мая быў агульным Днём Маладога Выбаршчыка. На Беласточчыне ў гэты дзень усе кандыдаты ваяводства на паслоў у Сейм і многія кандыдаты на радных выехалі ў тэрэн, каб спаткацца з маладымі выбаршчыкамі. Спатканні адбываліся на паветры, пад адкрытым небам, пры грамадскіх маладзёжных чынах.

На будове дарогі ў аколіцах вёскі Белявічы, каля Гарадка, маладыя спаткаліся з маладым кандыдатам на пасла і раднага ВРН. Гертруда Орляч — намеснік старшыні ваяводскага Праўлення ЗМВ — дзяўчына з незмардаванай энергіяй і жыццерадаснасцю размаўляла тут пры паху раскопанай дарогі з моладдзю ЗМС-оўскай, ЗВМ-оўскай, гарцэрамі з усяго Беластоцкага павета.

Дзень 23 мая быў зноў Днём Чыну. Кожны, хто чуўся маладым, выйшаў у гэты дзень і пачаў капаць зямлю. Капаў равы, садзіў дрэўкі. Сіла маладосці ад зямлі вярталася, каб спраўнасцю рук чалавека замяніцца ў сілу росту пасаджанага дрэўка. Сёння разам са мной і з табой кідае ён у урну канверт з лістай кандыдатаў Фронту адзінства народу, кідае яе разам са сваімі жаданнямі і імкненнямі.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

P.S. У Гайнаўскім прадпрыемстве сухой дэстыляцыі пад угрозай стаяў квартальны план прадукцыі, не хапала 50 прычэп. Адазвалася моладзь фабрыкі. 87 членаў ЗМС. Сказалі сваё слова і ўзяліся за працу. Ад 19 — да 31 сакавіка план квартальны выканалі. Выратавалі гэтым суму 1 мільёна 200 тысяч злотых. Да урны ідуць яны сёння з лёгкім сэрцам і... з гонарам. (вл)

Пры чыне вучні Школы механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове.
Фота Ян Мазурэк

ПАСВЕДЧАННІ НЕ ТОЛЬКІ ДЛЯ ЎСТАНОВЫ

Гайнаўскі аддзел асветы ў бягучым школьным годзе сарганізаваў 22 курсы асветы дарослых. Курсы мелі на мэце пашырэнне кваліфікацыі аб'ёму V—VII класаў пачатковай школы. Трэба адзначыць, што былі сур'ёзныя цяжкасці ў арганізацыі курсаў. Міністэрства Асветы выдала загад, паводле якога мог існаваць курс пры ліку 15 асоб (ранеў 5 асоб). Сітуацыя была на толькі некарыснай, што на вёсках не сустракаецца аж так многа маладых людзей, якія не закончылі пачатковай школы. А мірыць прафесіянальную працу з даездам да школы, справа таксама нялёгкая. І таму гайнаўскія дасягненні ў арганізацыі такой колькасці курсаў вялікія. Да экзаменаў прыступіла каля 400 чалавек. Гэта людзі, якім па розных прычынах не ўдалося закончыць пачатковай школы. Некаторым з іх пасведчанні патрэбны ў прадпрыемствы. «Трэба адзначыць, — гаворыць падінспектар адказны за гэтую дзялянку працы ў аддзеле асветы, — што наглядаюцца многія прыклады, дзе людзі матэрыяльна не зацікаўлены ў павышэнні кваліфікацыі, хочуць кончыць пачатковую школу. І што цікава, людзі гэтыя экзамены здаюць вельмі добра».

Экзамены ўжо адбыліся на 14 курсах. Усе яны праводзіліся пад наглядам працаўнікоў меснага аддзела асветы. Найлепшы ўзровень мелі курсы пры ПЗГС у Гайнаўцы, Новым Беразове, Кляшчэлях і іншых. (ак)

ЗАСЛУЖАНЫЯ ПІСЬМАНОСЦЫ

Станіслаў Капэля

Жыхары Плёсак, Дзянісак і Кнаразоў, а перш за ўсё школьнікі, добра ведаюць пісьманосца Станіслава Капэлю, які працуе на пошце ў Храбалах. Ён кожную пятніцу вязе, між іншым, 97 экземпляраў беларускага часопіса «Нівы». За яго добрую працу ў распаўсюджванні нашага штотыднёвіка рэдакцыя «Нівы» прызнала яму рэчавую ўзнагароду. (мх)

Асвета ў мінулай кадэнцыі

У мінулай кадэнцыі ў галіне асветы рэалізавана пастановы партыі і закон урада аб рэформе школьнай сістэмы. Праводзілася праца над паляпшэннем арганізацыйных, кадравых і памяшкальных умоў школы. Праца была аграмадная. Хаця б узяць Бельскі павет. Тут існуе 2 агульнаадукацыйныя ліцэі, 4 сярэднія прафесіянальныя школы, 108 пачатковых школ і 5 дзетсадаў. Утворана санітарны ліцэй, які дае магчымасць прыдбаць прафесію дзяўчатам Бельскага і суседніх паветаў, а што найважнейшае, уплывае на павышэнне санітарнай культуры нашай вёскі.

Каб развязаць цяжкасці з памяшканнем школ, пачалі будову Эканамічнага тэхнікума і Санітарнага ліцэя. Грамадскім чынам пабудавана дзве школьныя залы ў Агульнаадукацыйным ліцэі ў Бельску. За мінулыя чатыры гады пабудавана 6 новых школ у такіх мясцовасцях як: Стрыкі, Меляшы, Крывая, Хоева, Кашэва, Алексін. У прошлым годзе распачалася будова школы ў Нурцу. Задбана і пра старыя будынкі школ. Праведзена капітальныя рамонты 6 школ. Грамадскім чынам пабудавана школьныя будынкі ў Агародніках і Дзяніскіх. Шырока адклікнуліся бацькоўскія камітэты і кіраўнікі школ на заклік будовы грамадскім чынам залаў для практычна - тэхнічных заняткаў. Між іншым пабудавана іх у такіх вёсках як: Парцава, Дзяніскі, Пілікі, Балесты, Вышкі і Сельц.

Выдаткі на асвету ў павеце выносяць 28% агульнага бюджэту і маюць узрастаючую тэндэнцыю. Калі ў 1961 годзе было 18,2 млн. зл., то ў 1964 годзе сума выносіла 23,8 млн. зл. Варта падкрэсліць, што падаткі ад гаспадароў у гэтым жа павеце выносяць каля 24 млн. зл. У гэтым выпадку рахунак просты — грошы з падаткаў толькі на асвету. (ак)

Твой пачэсны абавяза[к]

(Працяг са стар. 1)

Гэта людзі розных прафесій, розных узростаў, але і[х] яднае адзінае імкненне — служыць справе народ[у], памнажаць поспехі дл[я] працвітання Радзімы. Пр[о] кожнага з іх можна был[о] напісаць шмат добрага, ц[і]кавага. Бо яны выхадцы [з] народа, думкамі, імкнен[ня]мі, справамі кроўна звяза[]ны з ім, разам з ім дзеляц[ца] усе радасці і клопаты.

Вось чаму ў гэты майск[і] дзень людзі — жыхары га[] радоў і вёсак — з радас[]ным хваляваннем ідуць н[а] выбарчыя ўчасткі, каб ад[]даць галасы за сваіх па[]плечнікаў — таварышаў [і] сябраў, за кандыдата[ў] Фронту адзінства народу. Разам з імі ідзеш і ты, сябра, каб прагаласаваць з[а] пабудову сацыялізма, з[а] шчасце і мір на зямлі.

Гэта твой пачэсны абавязак.

Здароўе

Здароўе — рэч кожнаму з нас найдаражэйшая. Каб усе мы былі здаровымі патрэбная арганізацыя аховы здароўя. З гэтай думкай Грамадская рада нарадовая ў Зубках рэалізуючы пастулаты выбаршчыкаў папярэдні[х] выбараў, распачала пабудову пункта аховы здароўя, які неўзабаве аддадзены будзе ў карыстанне. У ім знойдзецца агульная і дэнтыстычна[я] амбулаторыі. (п)

ПЯТНАЦЦАТЫ ВЫПУСК

Беларуская кар'ера

Калі ў 1949 годзе зноў паўстаў Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску, тым самым адкрыўся другі акт пасляваеннай гісторыі беларускай асветы на Беласточчыне, — акт надта багаты падзеямі і іх паслядоўнасцямі. Даволі сказаць, што ў бліжэйшыя гады ў нашых вёсках і мястэчках была створана — як ніколі — вялікая сетка школ і ліцэяў з беларускай мовай. З'яўляліся яны бадай што адзіным, але надзвычай істотным сведчаннем нашага нацыянальнага быту.

Да гэтага часу Бельскі ліцэй закончыла 491 асоба, з чаго 339 паступіла вучыцца далей — ва ўніверсітэты, палітэхнікі, інстытуты ў Польшчы, а некаторыя вучыліся або вучацца заграніцаю. Дарэчы, падобную з'яву наглядаем і ў Гайнаўскім беларускім агульнаадукацыйным ліцэі. Наколькі мне вядома, няшмат ліцэяў можа пахваліцца да таго вялікай колькасцю сваіх студэнтаў і... высокакваліфікаванай кадрай.

У 1946 годзе Бельскі ліцэй закончыла ўсяго 11 асоб, у 1952 годзе — 20 асоб, у 1956 годзе — 47 асоб, у 1963 г. — 58 асоб. Разам адбылося 14 выпускаў. Вядома, не кожны выпуск быў так «тлусты», тым не менш маем дачыненне з выразным ростам — я сказаў бы — прадукцыйнасці гэтага ліцэя.

Сёлета адбудзецца пятнаццаты выпуск — круглая лічба, маленькі юбілей, ліцэйскае свята... Добра пры такой аказіі ўспомніць былых выхаванкаў. Далёка не шукаючы, да іх ліку належыць журналістка «Нівы» Вера Леўчук; да іх ліку належыць вядомы свайго часу кіраўнік беларускай эстрады «Лявоніха» Васіль Кардзюкевіч і папулярны Віктар Швед. Юры Паплаўскі з'яўляецца першым намеснікам старшыні Прэзідыума МРН у Беластоку, а на Кафедры фізікі Беластоцкай Медыцынскай Акадэміі працуе на адказнай пасадзе Ляля Лукашэвіч. У Варшаве працуе суддзёю Павел Красноўскі, а ў Гданьскай караблебудаўнічай верфі — інж. Канстанцін Цудны. Прозвішча лекара Верамеюка ведаюць у санаторыі ў Цехацінку — ён таксама выпускнік Бельскага беларускага ліцэя. А др эканоміі Андрэй Анацік з'яўляецца гандлёвым аташэ польскага пасольства ў Мексіцы...

Ходзім па светлых калідорах, чыстых класах — вялікі, стройны будынак у цэнтры павятовай сталіцы. Пабудаваны ў канцы пяцідзесятых гадоў — і, калі пасяліўся ў ім ліцэй, выдаваўся ён вельмі вялізным. Уражанне, як у шматгадзетнай сям'і, якая перасялілася са старой цеснаты ў новую ды прасторную кватэру. Тады было штосьці каля 270 вучняў разам з пачатковымі класамі, а цяпер іх дакладна 650! Ды ізноў стала цесна, моцна цесна, хаця не абляцеў са сцен яшчэ першы тынк, на кожным кроку відаць свежасць будовы.

Перад усім незвычайна павялічыўся лік вучняў у пачатковых класах — да 342! Гэта, пераважна, дзеці гарадскіх і прыгарадскіх сем'яў. Цікава тое, што вучацца тут дзеці і моладзь нават польскай нацыянальнасці — і то штораз больш, нягледзячы на факт існавання ў Бельску польскіх пачатковых і сярэдніх школ і польскага ліцэя.

Дарэчы, раскажу, для прыкладу, адно здарэнне, якое трэба трактаваць ужо не як нейкую «разынку», але як характэрную рысу новых з'яў у асяроддзі бельскага грамадства. Аднойчы пасялілася ў Бельску сям'я, як кажуць, «з Польшчы». Бацька запісаў сваё дзіця... сюды, іменна ў школу з беларускай мовай!

— Яму будзе цяжка, як не разумее беларускай мовы, якую там вучаць!... — гаварылі бацьку некаторыя суседзі.

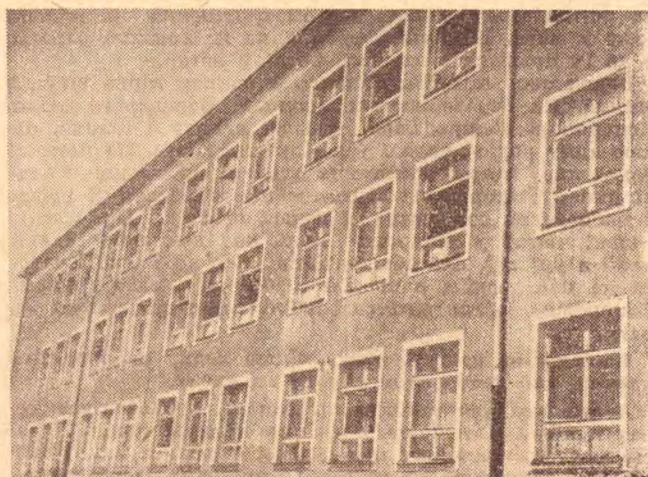
А бацька сказаў, прыкладна, так:

— Будзем жыць з беларусамі, будзем вучыцца іх мовы... Тут мая новая радзіма, тут мой хлеб.

Дзіця — як-дзіця, хутка навучылася яно нашай мовы і дабілася добрых ацэнак, лепшых, чым многія яго сябры па класу з беларускіх хат.

Бельск амаль як Беласток, мае аж два ліцэі — з той розніцай, што адзін з іх беларускі, альбо, дакладней кажучы з беларускай мовай як прадмет. Беларускі ліцэй падвоіў шанцы для агульнай адукацыі мясцовай моладзі. У гэтым найбольш істотна яго значэнне.

САКРАТ ЯНОВІЧ
фота аўт[ара]

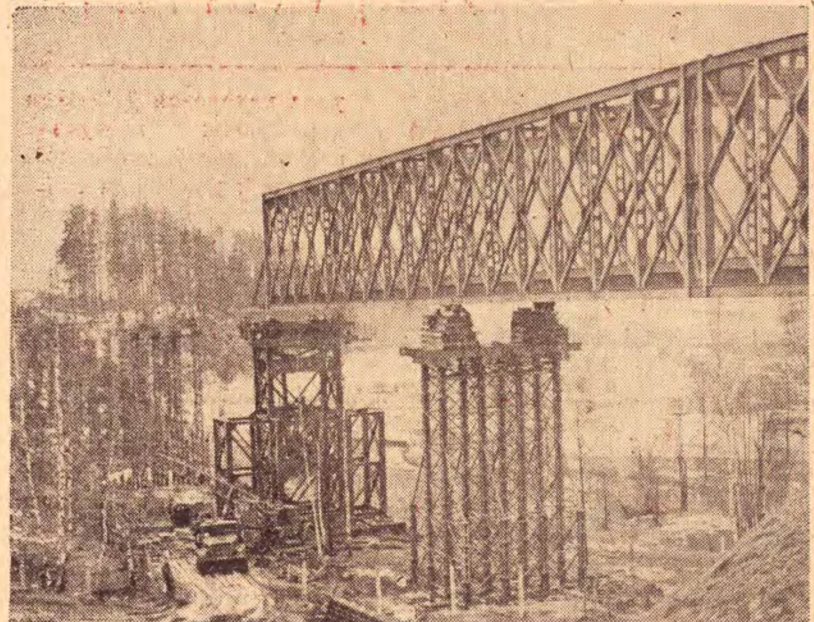

КРАІНА МАЛЯЎНІЧАСЦІ

Югаславія — краіна маляўнічых гор і берагоў. Краіна турыстаў. На нашым здымку — маляўнічая шаша, якая бяжыць над возерам Скарад угору ў сталіцу Чарнагора — Ціtаўград. (а-вл)

МОСТ ЗА 10 ДЗЁН

За 10 дзён збудавалі гэты жалезнадарожны мост чэхаславацкія сапёры. Яго даўжыня 240 м. Цяжкая стальная канструкцыя мосту важыць 540 000 кг. Яна была «зсунута» на калоны, вышынёй 17 метраў.

На здымку: момант, калі «гатовы» мост уязджае на калоны.

Аўтамабіль будучыні.

• НАВІНЫ ЭКРАНА •

ЧАПАЕУ

Сёння пару слоў чытачам аб старым савецкім фільме «Чапаеў». Дзіўны гэта фільм і дзіўнымі былі яго дзеі.

Зроблены ў 1934 годзе ў кінастудыі Ленфільм. У 1935 годзе атрымаў Гранд Пры (Сярэбраная ваза) на МФФ у Маскве, у 1937 годзе Гранд Пры на Міжнароднай выстаўцы ў Парыжы, у 1946 годзе Бронзавы медаль на VII МФФ у Венецыі.

Фільм расказвае пра часы грамадзянскай вайны.

5 лістапада 1934 года ў кіно «Тытан» у Ленінградзе адбыўся першы паказ фільму. Калі фільм скончыўся, публіка не варухнулася. Збіты з панталыку кіраўнік кіно выйшаў на сцэну і сказаў: «Таварышы, гэта ўсё»... Тады толькі затрасліся сцены ад воплескаў.

Два дні пазней у 17 гадавіну Рэвалюцыі адбыўся паказ фільма ў Маскве.

За адзін год фільм пабачыла 30 мільёнаў асоб.

У кіно на «Чапаева» ішлі грамадамі, часта цэлай дэманстрацыяй. Адзін з лозунгаў на транспарэнце казаў «Чапаеў з'яўляецца дасканалым фільмам». Чэргі ўжо ўночы стаялі перад касамі кіно. Былі людзі, якія глядзелі фільм па 49 разоў.

Поспех заграніцай быў не меншы. Адно з нью-йоркскіх кіно на Брадвеі высвятляла «Чапаева» падрад 6 тыдняў. Уся Еўропа шумела ад «Чапаева».

Як дайшло да паўстання фільма? Чыны легендарнага ўжо для нас героя грамадзянскай вайны апісаў у 1923 годзе пісьменнік Дзмітры Фурманаў — палітычны камісар дывізіі Чапаева. Ён жа напісаў першы сцэнарый для фільма, але нікому яго не паказаў. Пасля яго смерці сцэнарый знайшлі ў архіве аўтара. У 1931 годзе матэрыял атрымалі Васільевы, тады яшчэ невядомыя рэжысёры, не сваякі, хоць адно прозвішча. Крыху пазней назвалі іх «Братамі». Сяргей Васільеў — сын царскага афіцэра, сам прымаў удзел у вялікай грамадзянскай вайне за Рэвалюцыю, быў асабіста знаёмы з Леніным. Георгі Васільеў і Барыс Бабачкін (роля Чапаева ў фільме) былі знаёмымі з супольнай навукі ў Маскве.

Васільевы напісалі новы сцэнарый па аповесці і архіўных дакументах, успамінах удзельнікаў баёў. Праца была закончана праз няпоўныя паўгода. Але кіраўніцтва савецкай кінематаграфіі аднеслася да намераў рабіць фільм аб Чапаеве без энтузіязму. Урэшце запала згода рабіць нямы фільм (гукавое кіно ў той час толькі нарадзілася і каштавала дорага). Толькі на моцную інтэрвенцыю Георгія Васільева вырашана рабіць цалкам поўны гукавы фільм. З невядомых прычын у фільме не выступілі слаўныя маскоўскія акцёры (гісторыкі кажуць, што кіраўніцтва маскоўскіх тэатраў не дало згоды). Галоўную ролю выконваў ленінградчык Бабачкін — таксама салдат 4 Арміі Усходняга фронту, у склад якога ўваходзіла 25 Дывізія Чапаева.

*

5 лістапада 1964 года ў 30-годдзе паўстання фільма ў рэпрэзентацыйным маскоўскім кіно «Расія» адбылася ўрачыстасць паўторнага ўвядзення «Чапаева» на экраны кіно СССР. Зноў было вялікае парушэнне. Вышла нават паштовая марка прысвечаная 30-годдзю фільма. «Чапаеў» увайшоў на экраны велізарным тыражом — 1900 копій (30 год таму было 236 копій гукавых і 532 нямыя).

Змест.

Год 1919. Атрады Чапаева ідуць праз перамогу — громяць ворага. Часта аднак прыпамінаюць напалову анархістычныя групы людзей, якіх яднае толькі нянавісць да белагвардзейцаў. Накіраваны да дывізіі Камісар Фурманаў лічыць, што яго галоўнае заданне увесці рэвалюцыйны лад і дысцыпліну сярод салдатаў. Камандзір (Чапаеў) адразу з недаверам глядзіць на камісара, потым родзіцца вялікая дружба. Разбіты вораг апошні раз зрываецца, каб расправіцца з легендарным Чапаевым. Белыя нападаюць на штаб у момант, калі дывізія знаходзіцца ў большай адлегласці. Пасля цяжкіх змаганняў Чапаеў гіне ад варожай кулі ў водах ракі Урал. Яго дывізія разбівае белагвардзейцаў назаўсёды. (авл)

Аўтамабіль за 10 год?

Які будзе аўтамабіль год праз дзесяць?

...Аўтамабіль формы цыгары павольна спыніўся ля пад'езда дома. Дзверцы аўтаматычна слізганулі ўбок, не стала даху. Пасажыры не схіляючыся сышлі на зямлю. Толькі адзін сівы дзядуля не спяшаўся выходзіць. Ён з цікавасцю аглядаў рады кнопак, лямпачак, рычажкоў.

— Дзве тысячы кіламетраў за 8 гадзін! — з гонарам сказаў шафёр.

— Як жа гэта так? — здзівіўся дзядуля.

— А вельмі проста. На аўтамабілі знаходзіцца электрарухавік, які выкарыстоўвае электрычную энергію, што выпраменьвае кабель. Кабель пракладзены пад пакрыццём дарогі, па ім ідзе высокачастотны ток. Электрамагнітнае поле, якое наводзіцца гэтым токам, індуктуе ток у электрарухавіку, які прыводзіць аўтамабіль у рух.

— А як жа мы на прасёлкі з'язджалі? — спытаў стары.

Замест адказу шафёр падняў сядзенне і паказаў акумулятар.

— У той час, калі мы ехалі па аўтастрадзе, акумулятар зараджаўся, а на прасёлках аддаваў акумулятарную энергію.

— А чаму ты за руль амаль не трымаўся?

— Мне памагаў аўтаводзіцель, — усміхнуўся шафёр. — Дзякуючы яму аўтамабіль рухаўся з вялікай хуткасцю, і я зусім не баяўся стукнуцца ў сустрэчны транспарт.

Дзядулю многае цікавіла, і шафёр ахвотна тлумачыў. Аказалася, што кузаў аўтамабіля зроблен з пластычнай масы. Колы таксама з пластмасы, толькі іншага саставу. Прымененыя саставы пластмасы нікольні не ўступаюць сталі. Замест рэсор аўтамабіль мае гідраўлічную падвеску — вадкасць замяніла метал. Сталёвыя спружыны замяніла шкловалакно.

(пяч)

З В'ЕТНАМА

2 мільярды долараў кожны дзень каштуе амерыканцаў вайна ў Паўднёвым В'етнаме. Але грошы ідуць у в'етнамскае балота, джунглі, дзе пануе В'етконг — народныя партызаны. 80% узбраення партызанаў — гэта амерыканскае аружжа адабранае, або дабраахвотна аддадзенае атрадамі паўднёвав'етнамскай арміі, якія пераходзяць да В'етконга.

2/3 плошчы краіны знаходзіцца ў руках партызанаў. Народ стаіць за свае правы, хаця тэрар страшны.

На здымку: так выглядае в'етнамская зямля і так мучыць малых хлопцаў урадавы салдат, падазраючы, што памагаюць яны В'етконгу. (а-вл)

аляксей карпюк
ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Паказваюцца нейкія домікі. За імі — чорны роўны прасцяг. На маім шляху — канал! Уся гэтая мясцовасць ляжыць ніжэй узроўню мора. Ад Балтыкі яе абараняе земляная дамба. Нізіну перасякае густая сетка асушальных каналаў, з іх безупынна пампуюць ваду ў мора. Каналы шырокія, па іх ходзяць баржы, я да іх прыглядзеўся, калі везлі ў лагер.

Вакол непрывычная цішыня. У вокнах мірна жаўцее святло. На беразе застылі чорныя верацёны лодак. Асцярожна падкрадаюся, зрываю ланцуг з коліка, піхаю адну лодку, падаю ў яе, прытойваюся. Па інерцыі лодка пару метраў бясшумна плыве і спыняецца. Толькі цяпер здагадваюся — патрэбны ж вёслы! Я вырас у мясцовасці, дзе няма ні рэчак, ні азёр. Пра лодкі толькі чытаў у кніжках. Хоць яна дакладна такая, якой я ўяўляў, але абыходзіцца з ёю не ўмею. Кладуся на нос лодкі і пачынаю грабці пад сябе рукамі. Сантыметр за сантыметрам набліжаюся да другога берагу.

Вылажу на сушу і моцна піхаю лодку на сярэдзіну канала, каб вецер адцягнуў яе ад следу.

Далей крадуся нейкімі прысадамі, пераскокваю цераз вуліцу, вылежваю ў кустах, пакуль чуваць галасы людзей, праходжу пад лініямі высокага напружання. Каб збіць з тропу сабак, у зацішным месцы сыплю табаку. Справа чарнее стужка пуці, узбіраюся на яе:

20

мазут на рэйках і шпалах топіць след не горш за ваду, табаку трэба берагчы! Я ўжо падбіраю словы, якімі буду апраўдвацца перад бацькамі, хваліцца перад сваякамі, калі вярнуся дадому.

Прачынаюся, убачыўшы зноў канал.

Чыгунка ідзе на жалезны мост. Перад яго фермамі будка вартаўніка, у акенцы ружавее жар ад раскаленай печкі: хтосьці там ёсць. Абавязкова трэба перабрацца на той бок: чым больш перашкод пакіну за сабой, тым менш шанцаў спаткацца з «гундбатальёнам»!

Часамі чалавек думае не словамі, а ўчынкамі. Яшчэ не разумею навошта, інстынктоўна сыходжу з пуці, паднімаю з-пад плота бервяно, узвальваю на плечы і крочу на мост. Не ведаю, ці праз маю хітрасць вартаўнік за акенцам падумаў, што хтосьці свой валачэ дадому палена на дровы, ці проста спаў у будцы, але да мяне ніхто не выходзіць.

Зноў пераплываю каналы. Спрабую грабці ўжо вёсламі, але нічога не выходзіць і плыву па-ранейшаму рукамі. Крочу па полі, якое падзелена равамі і калючым дротам на квадраты. Перабягаю асфальт, абыходжу вёскі. Не магу ўжо цягнуць ног, мне здаецца, што сплю і мне ўсё сніцца. Будзяць пеўні. Значыць, ужо раніца. Хутчэй хавацца, пакуль людзі не папрачыналіся! Выбіраю хутар і месцамі, дзе няма снегу, падкрадваюся да панадворка. Залажу ў гумно, вобмацкам вывучаю, што ўсярэдзіне.

Што ў Беларусі, што ў Германіі — у гумне аднолькава! Мацаю малатарню, сячкарню, сціrты снапоў. Ляжыць сена, салома. Збожжа могуць сёння днём малаціць, а сена — браць жывёле. Хоць спаць у саломе халадней, але выбіраю яе: заўтра салому кранаць не павінны, сечку рэжуць у гаспадарцы не кожны дзень. Закопваюся ў халодныя і моцныя, як драты, сцяблiны, падцягваю калені пад бараду і адразу засынаю.

Спачатку сніцца, быццам бягу па лесе, мяне даганяюць аўчаркі і, каб не задушылі, я горлам прытыкаюся да сасны. Нават адчуваю на шыі шурпатую кару. Аўчаркі знікаюць, ужо пасу быдла з Валодзькам у

21

вёсцы. На Валодзьку зялёная сумка ад нашага процівагаза, якую ён насіў у Штутгофе, але пад носам у брата чамусьці заскрэплы згустак крыві. Каровы гавораць з намі па-нямецку, па-польску і па-чэшску, з гладкіх бакоў хвастамі зганяюць мух і гучна скубуць траву. Паступова сны знікаюць, я нібы правальваюся ў нейкую адхлань.

10.

Прачынаюся ад пачуцця небяспекі. Скрозь сцяну прасвечваецца кволае святло. Прытуляю вока да шчыліны — на двары цямнее. Пякуць ад холаду ногі. Крыху баліць спіна ад нязручнага ляжання. Але ўсё цела нібы адноўленае. Насцярожана ўспамінаю: чаго ж гэта я прачнуўся? І што такое нада мной шастае?

Хтосьці з мяне здымае салому. Бярэ яе вяла, марудна, таму я адразу супакойваюся: чалавек яшчэ нічога не ведае. І ён не немец. Так абыякава працаваць можа толькі парабак. Асцярожна кладуся на жывот, падбіраю ногі, каб адразу скочыць.

Вілы незнаёмага натыкаюцца на драўляную падэшву маіх чаравікаў, і салома перастае шастаць. Зацікаўлены чалавек нерашуча пора зубам у цвёрдае — раз, другі, трэці! Вастрыё коле мне ў нагу. Больш вылежвацца нельга. Усхопліваюся, паднімаю на плячах салому і ў паўзмроку бачу мужчыну. Ён са страху прысядае.

— Ш-ш-ш! Я са Штутгофа!

Чалавек нічога не разумее.

— Я з лагера смерці, са Штутгофа! — паўтараю раздзельна, па-нямецку.

Ніякага эфекту. Чалавек балбоча на незразумелай мове, адмоўна ківае галавой. Крыўдна, што Штутгоф з чатырохкутнай трубой крэматорных печаў побач, а яго назва людзям нічога не гаворыць.

Паказваю паласаты пінжак, лагерны нумар і вінкель з лацінскай літарай «R».

— Я — арыштант. У Штутгофе немцы хацелі мне зрабіць капут. Беларус. Чорт, як табе растлумачыць!...

22

ТРЫБУНА чытачоў

У дзень перамогі

9 мая б.г. у Мілейчыцах на могілках воінаў Савецкай Арміі адбыўся ўрачысты мітынг, прысвечаны памяці ахвяр за перамогу над фашысцкай Германіяй. Жыхары Мілейчыц і аколіц ветліва прывіталі прыбыўшых з Савецкага Узбекістану жонку і сына загінуўшага ў 1941 г. камандзіра роты — лейтэнанта Івана Фёдарава — Пелагею Сулейкіну і Алега Фёдарава.

З дакладам выступіў І-шы сакратар Павятовага Камітэта ПАРП у Сямяцічах тав. Уладзімір Рашчэнка.

Шматлікія дэлегацыі партыйных і грамадскіх устаноў Сямяціцкага павета (блізка 1000 чалавек) ідуць на могілкі савецкіх воінаў у Мілейчыцах, каб адзначыць гадавіну перамогі над фашысцкай Германіяй.

Тэкст і фота
Сяргей Крэйза
Мілейчыцы

Наша бібл'ятэка

Наша вясковая бібліятэка ў Чыжах знаходзіцца ў будынку святліцы. Бібліятэкарам з'яўляецца Валянціна Рубчэўская. Валя заўсёды ветліва адносіцца да чытачоў, а таксама памагае выбраць цікавую кніжку. У бібліятэцы знаходзіцца столік з газетамі і часопісамі. Увечары, у вольны час, моладзь і старэйшыя прыходзяць пачытаць часопісы і кніжкі. У бібліятэцы заўсёды парадак і чысціня.

Янка Грамадскі
Чыжы

У ГЕРАНІМОВЕ

У святкаванні 20 гадавіны перамогі над фашысцкай Германіяй узяў удзел мастацкі калектыў з Ляшукоў (Гайнаўскі павет), які працуе пад кіраўніцтвам настаўнікаў Аляксандра Харкевіча і Аляксея Харкевіча. Моладзь Геранімова цёпла сустрэла самадзейнікаў з Ляшукоў, а дырэктар ПГР сардэчна падзякаваў за іх прыезд.

Яўгень Рэент
Міхнаўка

«Сам не гам і каму не дам»

У вёсцы Кнышэвічы жыве гаспадар Сямён Бародзіч, які мае 18 га зямлі і вялікі сад. На такой гаспадарцы можна добра жыць, можна жыць так, як найбольш заможныя сяляне Кнышэвіч. Але, на жаль, у яго інакш. Дарослыя яго тры сыны і дачка не жывуць разам з ім, а сам Сямён Бародзіч таксама не намагаецца належна гаспадарыць. Больш таго, ён усё робіць, каб не плаціць дзяржаве падаткаў і абавязковых паставак. Спецыяльна трымае толькі адну карову і каня, спецыяльна не купляе (хоць і можа) лепшай вопраткі ані мэблі. А робіць гэта толькі таму, каб прадстаўнік фінансавага аддзела з Саколкі не меў чаго запісаць за залегласці. Гаспадара гэтага яшчэ ніхто ніколі не загітаваў на грамадскі чын, або да іншай карыснай працы. Адным словам, Сямён Бародзіч паступае згодна з народнай пагаворкай «сам не гам і каму не дам».

Сцяпан Кузьма
Сакольскі павет

Сустрэчы з выбаршчыкамі

Нядаўна ў Доме настаўніка ў Гайнаўцы адбылася сустрэча з кандыдатам у паслы ў Сейм — віцэ-міністрам вышэйшай адукацыі Яўгеніяй Красоўскай. У сустрэчы ўзялі таксама ўдзел кандыдаты на радных: у ваяводскую раду — дырэктар беларускага ліцэя ў Гайнаўцы Анастазія Тропак і ў павятовую раду — Міхась Паскробка.

Інструктар Аддзела асветы і культуры прэзідыум ПРН у Гайнаўцы Мікола Сабешук расказаў аб дасягненнях Гайнаўшчыны з асаблівым падкрэсленнем дасягненняў у галіне асветы. Варта ўспомніць, што ў мінулай кадэнцыі рад нарадовых пабудавана ў павеце 13 пачатковых школ. Удзельнікі сустрэчы ў сваіх выступленнях закранулі шмат спраў і выступілі з некаторымі пастулатамі. Настаўнікі цікавіліся завочным навучаннем у вышэйшых установах.

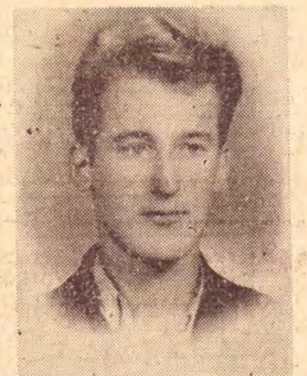
Ю. Козак
Гайнаўка

У Гайнаўцы

У сувязі з 20 гадавінай ад дня заканчэння вайны ў Гайнаўцы на могілках савецкіх салдат адбыўся мітынг грамадскасці Гайнаўкі. У гэтай урачыстасці ўзяла ўдзел 35 асабовая дэлегацыя з СССР. Прысутныя на мітынгу паднялі рэзалюцыю, якая пратэстуе супраць адраджаючагася нямецкага мілітарызму ў ФРГ і супраць агрэсіі Злучаных Штатаў у В'етнаме і Дамінікане. Пасля мітынгу прадстаўнікі гайнаўскіх устаноў і прадпрыемстваў зложылі вянкі на магілах савецкіх і польскіх воінаў. Школьная моладзь трымала ганаровую варту ў 22 месцах, дзе немцы расстрэльвалі людзей.

Ю. К.
Гайнаўка

ЯНКА МІХАЛЮК

Да перадавых карэспандэнтаў «Нівы» адносіцца таксама Янка Міхалюк з Чыжоў на Гайнаўшчыне. Працуе ён са сваімі бацькамі на гаспадарцы. Піша ў «Ніву» аб жыцці сялян, аб усіх справах сваёй і суседніх вёсак.

ПРАЗ ГОД ПАСЛЯ

Свіслачанская святліца, кажуць, стала зусім непадобнай да той, якой была яна яшчэ летам мінулага года — цяпер хораша абсталяваная, прыемная. Заняўся ёю «Рух».

(ся)

ПАМІЖ ДВУМА ВЁСКАМІ

Паміж Піражкамі і Астроўкам будуюць школу. Абяцаюць, што будзе яна гатовая пад канец лета, у новы школьны год — будзе прасторна і весела. (ся)

Дарагое Сэрцайка!

Парай «Сэрцайка», як мне выйсці з цяжкай сітуацыі. Я жыву ў горадзе на Беласточчыне, маю 25 год. Працую. Да сіх пор я была шчаслівай, мела хлопцаў, якім падабалася, хоць замуж выйсці якасьці не траплялася. Апошнім часам я пакахала Мірка, хоць я ад яго прыгажэйшая. Ён таксама жыве ў гэтым самым горадзе што і я. Таксама працуе. А пакахала я яго таму, што ён вельмі спакойны. Але ўсё скончылася не так, як я думала. Калі быў Мірэк, дык я была вельмі вясёлая, але калі яго не было, я сустракалася з іншымі і таксама была вясёлай. Вось толькі цяпер я зразумела, што дрэнна паступала. Цяпер я цяжарная. Мірэк увесь час да мяне хадзіў, хаця ведаў, што прыходзяць да мяне і іншыя. Але калі даведаўся, што я цяжарная, больш ужо не прыйшоў. Пры сустрэчы з ім на вуліцы я прасіла яго і плакала, каб узяць шлюб, але ён нават і слухаць не хоча. Кажа, што ён не вінаваты, што гэта не яго дзіцё. І вось у лютым б.г. нарадзіўся сын, які вельмі падобны да Мірка. Я пастанавіла справу накіраваць у суд, толькі чула, што з новым годам знеслі аліменты. Ці гэта праўда? Сэрцайка надрукуй гэтае пісьмо, мо' ён да мяне вернецца, тады я была б вельмі шчаслівай.

ОЛЯ з Беласточчыны

Дарагая **Оля!**

Не. Гэта не праўда, што знеслі права аб аліментах. Кожнае дзіцё мае права і павінна мець свайго бацьку. Тады раю табе як найхутчэй (калі яшчэ гэтага не зрабіла) справу ўнесці ў суд. Безумоўна, што ты трохі вінавата ў тым, што сустракалася з іншымі хлопцамі, бо хоць і па-сяброўску ты з імі паступала, то Мірэк зразумеў гэта інакш. Але, калі Мірэк убачыць свайго сына, які падобны да яго, мо' вернецца. Толькі ты павінна сарганізаваць гэтае спатканне. А гэтага жадае табе

СЭРЦАЙКА

Ну, амаль тое самае, што рускі. Я ўцёк! Во!... — махаю локцямі і тупаю нагамі. — Беларус... рускі... Москаў!...

— О-о-о, Москаў, гу-ут!

— Гу-ут! — цвярджу і я, узрадаваны, што, нарэшце, пароль знайшоў.

Нейкі час яшчэ цісне́м адзін другому рукі. Гэта — палонны англійскі салдат, у баўэра працуе парабкам. На жаль, не ведае нямецкай мовы, а я не ведаю ніводнага англійскага слова. Аднак з яго апавядання разумею, што за тры кіламетры адгэтуль, ля мястэчка Нойтайх, ёсць калонія рускіх рабочых.

Сцямнела. Англічанін вядзе мяне за хутар да канала і раіць ісці ўздоўж вады аж да барака рускіх.

Праз гадзіну знаходжу барак. Зазіраю ў вокны, — немцаў няма. Іду ў памяшканне.

У ім поўна жанчын — ад зморшчаных старых да дзяўчынак з кудзеркамі і поўнымі тугі позіркамі. Пад сцяной сядзяць хлопцы. Усе на грудзях маюць сінія стандартныя лапіны з надрукаванымі белымі літарамі «*Ost*».

Вітаюся.

Рускія адразу ставяць смажыць на пліту бульбу, выціраюць табурэтку, садзяць мяне ў цэнтры пакоя. Тут Штутгоф ведаюць усе. Кожнага рускага па пяць разоў на дзень баўэры палохаюць гэтым лагерам. Кажуць, што адтуль яшчэ ніхто не ўцёк.

— А мне ўдало-ося!

Хвалюся дзеля дзяўчат, якія ажывіліся і крадком зыркаюць на госця. Хлопцы пад сцяной панiклі, быццам я іх прынізіў.

— Нарадзіўся ты, сынок, у шчаслівай кашулі, — зычліва ўздыхае пажылая жанчына.

Відаць, жанчына мела вялікі аўтарытэт, бо запанавала няёмкая цішыня.

Нечакана ўсе зрываюцца з месц — у сенях нехта вобмацкам шукае дзверы.

— Туды яго! — кідае старая, стаўшы раптам энергічнай, драпежнай.

Нехта адчыняе шафу. Мяне падхоплівае многа рук.

23

Апамятваюся ў цемры, сярод сукенак, абутку,ануч, скрынак. Праз тонкую фанеру выразна чуваць, як у памяшканне нехта ўваходзіць.

— На, добры в'етшар! — з акцэнтам і робленай добразычлівасцю кажа мужчына.

На момант чуваць, як жарыцца бульба, а тады нястройны хор вымаўляе:

— Добры вечар, гэр шэф!

— Фэрфлюхтэ, доўга не знайшоў дзверы!

— Бо цёмна! — спачувае жанчына.

— Го, Мэрі Пэтрофна, я — пацьдэсат восем гадоў стары, мае вочы ўжо так нэ свэцац, як у эты рускі дэвушка!...

Наступае цягучая цішыня. Толькі чуваць, як немец лупіць сябе па халяве нагайкай, як смыршчыць бульба.

— Трэба лямпачку ў сенях нам уставіць, гэр шэф! — кідае нехта.

— Гут!.. На, майнэ лібэ, прыйшлі вагонэн з буракамі. Альзо, Мэрі Пэтрофна, давай твaіх кіндэр эты вагонэн аўслядэн. Ім айнэ штундэ ді вагонэн мус зайн эрледзіген![1] — нагайка ляпае цвярдзей. — Лёс, майнэ лібэ, р-р-раўз!

Па падлозе грымяць адразу з дзесяць пар такіх, як у мяне, «клюмпаў».

Праз некалькі хвілін сяджу за сталом над патэльняй. У пакоі толькі старая. Яна цяпер мяне не заўважае. Ад пліты ўсхвалявана і паціху сама сябе дакарае:

— Ах, Бо-ожа, якое шчасце, што прыйшоў гэты раз без сабакі!

Я вінавата маўчу і спяшаюся есці. Глытаю бульбу не разжоўваючы. Нібы рукой зняло з мяне радасна ўзрушаны настрой і ўпэўненасць. Лаю сябе: чаго быў такі вясёлы?

Уцячы з Тыгенгофа не такая ўжо і штука. Невядома яшчэ, як дабяруся дахаты! За першыя суткі ледзь не папаўся, а што будзе далей?

[1]) Праз гадзіну вагоны павінны быць выгружаны.

(Працяг будзе)

24

КІНО

Праграма на 1—6.VI.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„O życie dla Ruth" (angl.), 1—2. „Bitwa nad Wołgą" (szwedzki), 3—4. „Skrawek ziemi ojczystej" (radz.), 5—6.

Кляшчэлі
„Dylemat" (duński), 1—2. „Więzy krwi" (radz.), 3—4. „Rachunek sumienia" (polski), 5—6.

Дубіны
„Agnieszka 46" (polski), 5—6.

Нарва
„Foto Haber" (węgierski), 2—6.

Нараўка
„Szczęście w teczce" (jugosł.), 2—6.

Чыжы
„Zdradziecki strzał" (radz.), —6.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Listy do matki" (radz.), 2—6

Бранск
„Ewa A-5116" (węgierski), 1—2. „Ucieczka przed cieniem" (czeski), 3—4. „Głos ma prokurator" (polski), 5—6.

Орля
„Zalotnik" (franc.), 2—6.

Райск
„Rodyn" (bułg.), 2—6.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Światło na twarzy" (węgierski), 1—2. „Hasło „Odwaga" (angl.), 3—4. „Przerwany lot" (polski), 5—6.

Міхалова
„1914—1918" (franc.) 1—2. „Opowieść z nad Donu" (radz.), 3—4. „Banda" (polski), 5—6.

Супрасль
„Chcę być gwiazdą" (franc.), 1—2. „Odwet kapitana Lesza" (jugosł.), 3—4. „Pierwszy dzień wolności" (polski), 5—6.

Чорна Беластоцкая
„Ludwiku do rondla" (jugosł.), 1—2. „Skarb w srebrnym jeziorze" (NRF), 3—4. „Późne popołudnie" (polski), 5—6.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Trzydzieści lat śmiechu" (USA), 1—2. „Przez zieloną granicę" (czeski), 3—4. „Mansarda" (polski), 5—6.

Нурэц
„Ptaszyna" (wietnamski), 1—2. „105% alibi" (czeski) 3—4. „Hatifa" (NRD), 5—6.

Мілейчыцы
„Trzydzieści lat śmiechu" (USA), 1—2. „Tajemnica złotego runa" (franc.), 3—4. „Mansarda" (polski), 5—6.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Człowiek I-ego stulecia" (czeski), 1—2. „Kuba w ogniu" (kubański), 3—4. „Królowa Krystyna" (USA), 5—6.

Сухаволя
„Król małp" (chiński), 1—2. „Kto jest bez winy" (czeski), 3—4. „Zakazane piosenki" (polski), 5—6.

Шудзялава
„Miłość Aloszy" (radz.), 2—6.

Янаў
„Ach te dzieci" (radz.), 2—6.

Сідра
„Dwaj w stepie" (radz.), 1—2. „Czarci żleb" (polski), 3—4. „Jest taki chłopak" (radz.), 5—6.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Czarny żwir" (NRF), 2—6.

Ружаныстак
„Pojedynek" (radziecki), 1—2. „Tańcząca wiosna" (radz.), 3—4. „Pięciu" (polski), 5—6.

ТЭАТРЫ

Тэатр ім. Вянгеркі (выязная група)

Саколка
„Pułapka na samotnego mężczyznę" — 1.VI.

Бранск
„Pułapka na samotnego mężczyznę" — 4.VI.

Тэатр «Свершч» (выязная група)

Бельск Падляшскі
„Misie Ptysie" — 5.VI.

Тэлевізія

Нядзеля (30.V.)
Zawsze w niedzielę — Turniej miast: Jasło i Krosno; Wesele w Ojcowie. Choreografia: Zbigniew Kilański i Witold Gruca; Piosenki Bartelsa — program rozrywkowy.

Панядзелак (31.V.)
Chłopaki — widowisko wg E. Ervlla.

Аўторак (1.VI.)
Koledzy — film radz.

Серада (2.VI.)
Program psychologiczny.

Чацвер (3.VI.)
Na ryby — reportaż z Wyższej Szkoły Rolniczej z Krakowa; „Człowiek bez twarzy (Teatr „Sfinks") — Aleksandra Minkowskiego.

Пятніца (4.VI.)
Świadectwo dojrzałości — reportaż z egzaminów maturalnych w Technikum Maszyn Liczących; Gospodarstwo (teatr) — Jarosława Iwaszkiewicza.

Субота (5.VI.)
Pegaz — magazyn kult; Aniołowie o brudnych twarzach — film USA.

Гумар і сатыра

НАШЫ ДЗЕЦІ

— Ты бабулю любіш?

— Люблю.

— А дзядулю?

— Дзядуля сам сябе любіць.

Пятро Сушко

ЕХАЎ ЯНКА...

Ехаў Янка па шашы —
Ажно пыл з-пад шынаў.
Мабыць, вёз ён кавуны,
Мабыць, журавіны.

Не на жарты «газануў»
У буфеце з Васем,
Слуп дарожны абярнуў,
Свой кавун расквасіў.

Узялі ў яго правы
І судзіць павінны.
Сыпле Янка ў рукавы
Слёзы-журавіны.

Без слоў.

ГРУНТОЎНЫ АДКАЗ

Жонка: — Не пі больш: Ты ж і так п'яны. Пакінь лепш на заўтра.

Муж: — Ты ж сама мне колькі разоў казала: ніколі не адкладвай на заўтра тое, што можна зрабіць сёння.

ДУЖАЯ МАМА

Сяргейка расказвае дружбаку:

— Мой тата смелы і дужы-дужы. Раку пераплывае. Адной рукой вялікую жалезную гіру падкідвае і ловіць, як мячык. А мама — ого, яшчэ смялей і дужэй. Яе сам тата баіцца.

Між намі

Розніца паміж адвагай і асцярожнасцю. Адвага: падыйсці да баксёра і вылаяць яго пры ўсіх. Асцярожнасць: сказаць тое ж самае, але па тэлефоне.

СЛУШНЫ АДКАЗ

— Дурань я быў, калі жаніўся на табе пяць год назад...

— Думаеш, ты стаў бы разумнейшы, каб мы пажаніліся сёлета?

ПЕРАМОЖЦЫ

У адной з краін быў аб'яўлены конкурс на званне найразумнейшага мудраца. Прыз быў устаноўлены ў тры тысячы залатых. У конкурсе пажадала ўдзельнічаць усё дарослае насельніцтва.

Праз дзень быў аб'яўлены конкурс на званне найбольшага ідыёта. Прыз — дзесяць тысяч залатых. Усе адразу пераадрасавалі свае заяўкі на новы конкурс.

Апрача трох чалавек.

Кожны з іх атрымаў па дзесяць тысяч.

— Паглядзі, тата з мамай абмяркоўваюць, як нас выхоўваць...!

Першы прадказальнік пагоды.

ЗНАЕМСТВЫ

Нашы дзяўчаты найпрыгажэйшыя на свеце, таму выбраць сярод іх адну-адзіную цяжкая справа.

У гарадах знаёмяцца хутчэй і лягчэй.

У скверах, на лаўках у алеях прыгажуні вядуць сябе па-рознаму. Некаторыя чытаюць кніжкі, другія займаюцца фокусамі.

Фокус як у цырку, цікавіць усіх, а асабліва кавалераў, і калі такі кавалер трохі падобны да чалавека, а не да чорта, знаёмства адбываецца хутка, без задзірак.

З тымі, якія чытаюць кніжкі, трэба пачынаць культурную размову:

— Выбачце, што вам перашкаджаю... Хачу спытаць, ці чыталі вы Кандрата Крапіву? А Івашкевіча чыталі?

Да вясковай дзяўчыны так не падыдзеш.

Востры язык маюць нашы дзяўчаты, кожнага і без мыла паголяць-пабрыюць.

Бываюць кавалеры больш вынаходлівыя. У ГС-аўскім клубе папіваюць каву дзве сяброўкі. У бландзінкі на грудзях блішчэла брошка — самалёцік. Хлапец за суседнім столікам доўга глядзеў на брошку і глядзеў. Дзяўчына заўважыла гэта і запытала:

— Падабаецца табе самалёт?

— Файны, але больш падабаецца мне аэрадром, — адказаў хлопец і падсеў да яе.

Бываюць агрэсіўнымі і дзяўчаты. Самі закідаюць вудачку з прыманкаю — на ўсмешку, на цэльнае слоўца, на залётны погляд і хлопцы клююць.

Напрыклад, я клюнуў на галёшы. Была вайна, восень, аб галёшах думаў. Уздыхаю і кажу дзяўчыне, як гэта прыемна ў слоту хадзіць у галёшах. Дзяўчына выйшла на хвілю, вярнулася і падала мне пару галёшаў. Думаю, добрая душа і глядзячы на галёшы здавалася мне, што гэта дзяўчына яшчэ больш стала прыгожай, чым мінуту раней.

Ажаніўся і галёшы збрыдлі да таго, што цяпер нават іх паху не магу сцярпець. Што ж, бываюць знаёмствы, ад якіх ужо ніяк не адзнаёмішся.

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОН

УСЯЧЫНА

— Жыццёвыя канфлікты прыймаем спакойна.

Ці хочаш быць вынаходцам?

(Бясплатныя курсы разумовай гімнастыкі)

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

Разлажыце дзесяць манет у выглядзе трохвугольніка вуглом уверх. Цяпер, перасунуўшы толькі тры манеты, зрабіце трохвугольнік вуглом уніз.

Развязка ў наступным нумары.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Сцяпана Казмерука з Клюкавіч, Сямяціцкага павета, змяшчаем песню

ГАРМОНЬ ПЕВУЧАЯ

Расцвели за речкою
Яблони в саду
Гармониста я люблю
На свою беду.

Припев.
Гармонь певучая
Меня замучила,
А сердце девичье чего-то ждет.
В заволжской стороне
Любовь горит во мне,
Когда же милый мой меня поймет?

В сердце девичьем огонь
Да страдания.
Бсюду портит мне гармонь
С ним свидания.

Припев.

Все танцуют и поют
На гулянии.
Только я одна стою
Без внимания.

Припев.

А когда идут домой
Все с гуляния,
То опять он не со мной,
А с компанией.

Припев.

Сколько буду я за ним
Маяться ходить?
Дайте ж нам, друзья, одним
Вечерок побыть.

Припев.

Ніва

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 23-63, centrala [illegible]. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ w USA. Nakład 5458. Btk C-3.